

Тупотіна Д.А.,
курсант факультету підготовки
фахівців для органів
досудового розслідування
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Науковий керівник:
Христова Ю.В.,
кандидат юридичних наук, доцент
доцент кафедри теорії та історії
держави і права
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ПІДКУП ВИБОРЦІВ: НАЦІОНАЛЬНИЙ ТА ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД КРИМІНАЛІЗАЦІЇ

Особлива цінність і важливість виборчих відносин полягає в тому, що вони пов'язані з реалізацією конституційних прав і свобод громадян. На сьогодні підкуп виборців залишається однією з ключових проблем виборів в Україні, оскільки він є одним зі способів перешкоджання здійсненню виборчого права.

Механізми підкупу виборців продовольчими наборами в ході виборчих кампаній 2019 р. практично не використовувалися. Як свідчить практика діяльності Національної поліції у цій сфері, вони стали набагато складніші, масштабніші, а головне залишаються поза межами нормативно-правової заборони. Законодавець розрізняє прямий і непрямий підкуп виборців і встановлює різні види відповідальності за його вчинення.

Як не парадоксально, але згідно з диспозицією ч.3 ст.160 чинного Кримінального кодексу України відповідальність за непрямий підкуп виборців передбачена виключно за умови, якщо він здійснюється за участі юридичних осіб [1]. Тобто кандидат в межах проведення передвиборної агітації цілком законно може надати майнову матеріальну вигоду виборцю персонально.

Зобов'язання держави запобігати або належним чином карати за підкуп виборців закріплені в Керівних принципах щодо виборів, прийнятих Венеціанською комісією (5-6 липня 2002 року), оскільки такі дії можуть перешкоджати вільному формуванню думок виборців.

Для вироблення найбільш оптимальної моделі криміналізації непрямого підкупу виборців, вважаємо за доцільне звернутися до аналізу позитивного досвіду зарубіжних країн у цій сфері. Проведене нами дослідження показало, що кримінальне законодавство цих країн передбачає відповідальність, як за

прямий, так і за непрямий підкуп виборців, а покаранням за їх вчинення, як правило, є позбавлення волі та/або грошові штрафи.

Так, кримінальне законодавство Великобританії передбачає відповідальність за підкуп виборців у зв'язку з проведенням виборів до парламенту чи місцевих органів влади. На відміну від кримінального законодавства Німеччини, США, що визначають відповідальність для тих, хто дає і отримує вигоду, зазначений закон Великобританії встановлює покарання тільки для особи, яка підкупає особисто або за допомогою посередників, передає предмет підкупу – гроші та інше майно, в тому числі здійснює сприяння у наданні будь-якої посади виборцю для того, щоб той на майбутніх виборах проголосував за даного кандидата у депутати або утримався від голосування [2, с. 19].

Таким чином, з метою удосконалення кримінально-правових заходів щодо протидії непрямому підкупу виборців під час передвиборної агітації, чинну редакцію статті 160 КК України слід доповнити положеннями, як про відповідальність кандидата та виборця за вчинення таких дій, так і про звільнення виборця від відповідальності у разі, якщо він своєчасно та добровільно повідомить про незаконні дії кандидата відповідні органи державної влади, а також активно сприятиме розкриттю цього злочину.

---

1. Кримінальний кодекс України : Закон України від 5 квітня 2001 року / Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>

2. Горбунов А. В. Уголовно-правовая характеристика покупа: дис. ... канд. юрид. наук. М.: РГБ, 2003. 21 с.